

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA.

TOIMETUS:

PEATOIMETAJA: **RICHARD JANNO**, TOIMETUSE SEKRETÄÄR: **ERNST RAUDSEPP**,
KARL PETERSON.

Unustatud lubadused.

Kui omal ajal 30 versta Tallinnast enamlusvägede suurtükid mürisesid ja Tallinna kaitseks meeltheitlikke pingutusi tehti, kui enne seda Narva all vaenlasevool esimesi pealetungimisi tegi, siis olid õppurid ja üliõpilased eesrinna võitlusfrondil, kandvam ja arusaavam kiht, kes ennastsalgavalt surmale ja hädaohule silma vaatas, ka kõige lootusetumail momentidel.

Tolleaegne valitsus mõistis seda jõudu hinnata. Ilmusid määrused, kus lubati kõigile õppur- ja üliõpilassõduritele hinnata edasiõppimise võimalused, ka hinnata õppeabinõud juurde arvatud. See oli nii kui moraalne tugi tolleaegsele sõduriliikonnas õppivale noorsoole, näpunäide, et nende teeneid hinnatakse ja nende eneseohverdustest aru saadakse. Liini läbielamistes oli see seltskonna poolehoid kindlustavaks tõekeks ja rahulduseks, oldi tänulikud, et ülesnäidatud töö eest rahva kasuks tulevik näis edasiõppimise suhtes kindlustatud olevat.

Möödus sõda õnneliku lõpuga. Lahkusid õppurid ja üliõpilased võitlusriidadest, asudes uuesti koolipingile või ülikooli edasiõppimisele. Ühes sellega olid ka kriitilised momendid vabariigi olemasolus likvideeritud, asuti enam-vähem rahulikule tööle — ja need omal ajal otsustavil puhkudel tehtud lubadused kaotasid aegamööda oma teravuse ja kiires korras teostuse tarbe. Tuhmenesid need mõjuvad põhjused, mis sundisid nendele lubamistele omaaegset valitsust. Sellest

on tekkinudki nähtus, et hinnata edasiõppimise töötused veel tänapäev, kus vabariik juba viienda aastapäeva pühitses, alles poolikut täitmist on leidnud. Ja tekkinud see häbistav asjaolu, et üliõpilassõdurid oma õigust kõrgemais ametkondades n r u m a s peavad käima.

Osalt on vabariik oma lubadusi üliõpilassõdurite vastu täitnud (õppursõdurite küsimuse jätame esialgu puudutamata): on ju nad õppemaksust vabastatud, kuigi seda esialgu armuandmisena võeti ja igapähe käest semestri algul terve õpperaha sisse kasseeriti. Sellest keerulisest ülikantseleilikkusest on tänuväärtiselt läinud aastal üle saadud ja asi võrdlemisi lihtsaks tehtud, mis aga siia maani otsustamata, on hinnata õppeabinõude muretsemise küsimus.

Õppeabinõu, eestkätt raamat, on üliõpilastele esimese järgu tähtsusega. Ilma selleta on ta kui sõdur ilma püssita. Kui aga see püss kuskile hoiukohta tallele pannakse, kust teda igapäeks ainult tarbekorral võtta võib, kui ta üldiseks kasutamiseks asetatakse, siis muutub asi absurdumiks, siis oleks sõdimine võimatu.

Sisu: Unustatud lubadused — Toomas Varik. Soome-Eesti lähenemise sihtjooned — A. Anni. Madjaari maal. Üles kaasvõitlejad — Nu-Nu. Rahvas ja üliõpilased — mibi. Teadus ja kunst: Meie teatrielu ja Vanemuine — J. Pert. Kirjandusest: Aino Kallase „Võoras veri“ — Ado Kalamees. Prantsuse üliõpilaste seisukorrad. Meie raamatukogud — T. Vaas. Akadeemiline kroonika: Balti riikide üliõpilaste konverents — Rich. Övel jne.

Üliõpilaslehe tellimistest

„Üliõpilaslehe“ 1. numbris selgitatud ettepanek on üliõpilasorganisatsioonides elavat vastukaja leidnud. Kuigi ettepanek täiel määral ainult mõnes üksikus organisatsioonis läbi on läinud, on siiski märgata kindlat poolehoidu ja arusaamist „Üliõpilaslehe“ sihtidest ja ilmutisest. Suuremalt jaolt on asi nii viisi otsustatud, et organisatsioonid on põhimõtteliktult otsustanud kõigile liikmeile lehte tellida, väljaarvatud ainult need liikmed, kes kategooriliselt ennast sellest lahti ütlevad. Seegi otsus on iseenesest suur võit, jääb üle ainult ikka rohkem kihutus- ja selgitustööd teha, ikka laiemaid üliõpilasringkondi kaasa tõmmata, eriti organiseerimatute kihtidest.

Seniste toimetusel olevate andmete järele on otsustatud tellida järgmised organisatsioonid: **Eesti Üliõpilaste Selts** 223 liikmele; **E. Ü. S. „Veljesto“** 28 liikm.; **Eesti Naisüliõpilaste Selts** 44 liikmele; **E. Ü. S. „Raimla“** 22 liikmele; **E. Ü. S. „Ühendus“** 40 liikmele; **corp. Vironia** 50 liikmele; **corp. Ugala** 38 liikmele; **Frat. Livienis** 29 liikmele; **Tallinna tehnikum** on kindlustanud 100 eks. läbimineku. — Peale selle on muid tellimisi tulnud 77; seega kõigega kokku on praegu „Üliõpilaslehel“ 651 tellijat.

Peale selle on veel mõne organisatsiooni poolt teatatud, et otsustatud lehte tellida, kuid lubatakse lähem tellijate nimekiri alles edaspidi saata, nii näit. **E. Naisüliõpilaste selts „Ilmatar“**.

Võrreldes praeguse üliõpilaste arvuga, on see tellijate määr õige tagasihoidlik, kuid see annab palju lootust tulevikus. Esimene samm on astunud; „Üliõpilasleht“ peab pinda leidma! Uued tellijate hulgad teretulemast!

Nii ka üliõpilase raamatuga, Riigikogu asja otsustamisega seataks üldine sõjastosavõtjate üliõpilaste raamatukogu sisse, kust raamatuid, nagu igast teisest raamatukogust, välja antakse ja kus raamatuid ainult teatud aeg oma käes võib hoida. Teaduslisele tööle on aga see suureks piiravaks jooneks, kus alati teatavad raamatud käepärast peavad olema. Pealegi: kõiki tarvisminevaid raamatuid mitmesugustel erialadel tegutsevaile üliõpilastele on võimatu ühte raamatukokku koondada, tähendab üliõpilane peab ikkagi eraisikute juures ja raamatu-

kogudes otsimas ja nurumas käima, kuna ta muidu otsitavat raamatut väga lihtsalt osta saaks. On ainult üks raamatukogu — kuigi täielik ta olla ei saa — juures ja kas on sellega lubamine üliõpilassõduritele, hinnata õppeabinõusid muretseda, täidetud?

Aga võtame asja puhtriikliseltki seisukohalt. Kas tuleb riigile odavam ülalnimetatud raamatukogu asutamine või igale priiõppeabinõusid õigustatule üliõpilasele vastava summa väljamaksmine? See raamatukogu peaks ikkagi kaunis suur olema, kui ta vähegi nõudeid rahuldada tahab. Peab vastavad ruumid olema, teenijad, korraldajad, administratsioon jne., mis kõik mitte vähe maksta ei lähe. Need kulud jääksid puhtrahas väljamaksmise juures ära. Peale selle: kui üliõpilane oma õppeaja läbi teatud raamatud oma käes tarvitab, siis on sellest varsti ainult jäänused järel ja riik peab uue ostma, s. t. järjest raamatukogu ühe ja nendesamade raamatutega täiendama. Ja see on ju seesama, kui igale sõdurüliõpilasele tema tarvete jaoks igaveseks omanduseks õppeabinõusid muretseda. Sellega jääks aga igasugused raamatukogu kulud tegemata.

Siis: nii üliõpilassõduri kui riigi kasude seisukohalt on selle küsimuse lahendamiseks ainuke tee: maksa sularahas igale sõdurüliõpilasele arvatavad kulud õppeabinõude muretsemiseks. Riigile on kasulik: pääseb igasugustest üleliigseist korraldustest ja üliõpilasele on otstarbekohasem: õppeabinõu jääb temale ja ta saab omale muretseda mis ta tahab.

On piinlik, et siin sõdurüliõpilased ise peavad asjaalgatajad olema ja oma pealekämimisel oma õigustatud nõudeid läbi suruma. Siin oleks pidand riik oma aukohuseks tegema asja juba algusest peale rahuldaval ja otstarbekohasel teel ära otsustada. Praegu on päris hale näha, kuidas üliõpilassõdurid oma kaasvõitlejailt asjaajamise kulude kätteks paberileht käes viiekümne margalisi peavad korjama ja nuruma. On just nagu mõni erihuviline stipendium või armuand päevakorral, mitte aga autasu. Ongi juba üliõpilassõdurite seas hääli tõusnud, et kui seda maksu juba nurumas ja palumas peab käima, siis jumal temaga, pigistame ilmagi läbi.

Ja asjale ongi veidi ebaõige teostusmoodus üliõpilaste poolt leitud, vististe oleks ots-

Soome-Eesti lähenemise sihtjooned.

Aug. Anni.

(Järg).

Praegu suhtume muule ilmale ka vaimliselt samuti kui poliitiliselt: olgugi kartulivabariiklased, aga ikka läbi ja läbi „iseseisvalt“; oleks Inglismaa ka Soome patroon, küllap siis oleks taas see meie „sillaks“, nagu Grenzsteinile Vene keiser oli; kumbki hoolitseb ise, kuidas ta oma kultuurisihitlust juhib ja millist võorast tal seks tarvis on, „sugurahvast“ hoolitakse ainult pidupäevil, temast teatakse ainult, et ta „sugurahvas“ on. Ideaal oleks aga see, kui meie mõlemad ka muu Euroopaga suhtuksime Üldsoome vaatepunkti kaudu, et see oleks nagu ühine vaheinstants, mis määraks kogu meie sisemise kui ka välise hindamise, ülalpidamise ja suhtumise.

Igatahes on vaja end enam Euroopale esitada Üldsoome kaudu palju tugevama rõhutusega kui senni. Säär on vaja näidata mõlema rahva saavutusi ühise hõimkonna saavutustena: selleks olgu nii soomlastel kui ka eestlastel küllalt palju üld- ja küllalt vähe eriuhkust! Kui kasvamisest võimalikult palju üksteise toetamist tarvis läheb, siis on seda vaja veelgi enam enda väljaspool maksmapanemiseks. Meid austatakse siis, kui nähakse, et me vähemalt kokku hoiame, nii väheke kui meid ka on. Seda on aga meile tarvis, seda austust teiste poolt, ja veel enam on meile endile tarvis oma ühisuse teadvust.

See kokku on, mis annab meile usku endasse, elu julgust — ja see on juba asjas endas reaalne jõud. Kõige enam on väikerahval tarvis seda jõudu, sest kõige rohkem on tema liikmel põhjust langeda pessimismi ja seega teguvõimetusse — ilma usuta oma rahvuse, oma koguüksuse võimeisse.

See kihutab taga meie püüdeid, kinnitab tahet, sest ühisena võttes on siht enamtõotavam, tulemused rahuldavamad.

See teeb meid kindlamaks kõigi võõraste vastu.

---

tarbekohasem olnud, kui terve asjaajamine üliõpilasedustuse kätte oleks antud, siis oleks asjal teataval pool suurem mõju olnud ja mis peaasi: „kantselei kulude“ korjamine oleks ära jäänud.

Olgu kuidas on: kui asi lõpulikule otsustamisele tuleb, teostatagu see üliõpilassõdurite teenete vääriliselt ja — peatselt.

Näib, nagu ei oleks meil pääsmist Saksa kultuuri ülivõimu alt. Meie saame oma kõrgema hariduse ikkagi saksa keeles ja Saksa mõtteilmast ja meile on kõige soodsam end minna täiendama Saksamaale. Me kujuneks kenakeseks Saksa kultuuri „Wacht im Osten'iks“, kui meie ei leiaks abi teistelt. Alles kui oma Eesti teadvusele astub appi ikka enam. Üldsoome teadvust, siis jõuab see vastu panna lõuna ja ida assimileerivaile mõjudele. (Kuid, ojaa, see kel puudub siin laiem vaade, see harilikult ei näegi neid ähvardavaid „mõjusid“. Nendest rääkida on temale ainult kollitamine! Tema näeb Eesti riiki ta mõnesuguste asutustega — ja arvab, et sest on küllalt ja küllalt!) Tundes näit. Soome keelt, peame instinktiivselt enam kinni soomepärasest sõnastusest ega allu nii kergesti germanismidele ja slavismidele. Meil oleks nii vähemalt üks keel, mille õppimine poleks sihitud meie oma keele vastu, vaid mis on temale täienduseks. Juba selle õppimine on kõige parem abinõu eesti keelest kui nüüsgusest teadlikuks tegemiseks. See oli ainult üks näitus. Nii on aga kõigil kultuurialadel, kus üldse üks rahvas teisest erineb.

Meie omame üldsoomelise vaatega igal pool palju laiema tagapõhja, kindlama jalgealuse, laiema perspektiivi. See annab meile avarama vaatlemise ja võrdlemise võimaluse. Ja mis kõige tähtsam, see pole sääljuures võrdlemine võõraga, kus ikka kahtlustades küsime: jah, nii on see küll säääl, aga kuidas aitaks see meid? Vaid see on lihtsalt võrdlemine omaga tema mitmekesisuses. Kui me säääl ka erivusi näeme, meie ei ole tarvis neid näha lahutavaina, vähemalt neid mitte otsida, sest need ei ole meile mitte kardetavad — ükskõik millisel määral neid olekski. Sest siin on väärtuste määrajaks üldisem vaatepunkt ja mis oleks üksiku meelest paha, võib selle üldise järgi olla häa.

See laiem tagapõhi ja „mateeria“ rikkus annab meile printsipi asjus, kus oma peopesa suurune maa ja eilesündind ajalugu meid ei oska juhatada. Kogu meie vaimuelu saab sellest sisukamaks, komplitseeritumaks, tihedamaks, iseseisvamaks, ta saab juure nagu palju uut verd, aga siiski oma verd. Meie nagu kasvame üksteisest ja üksteise sisse.

Sest ühtlasi annab see vastastikku tundmine ja omaks pidamine ka meie kummagi kultuurile palju laiema kõlapõhja, meie laulule selle igatsetud „kõrgema kõla“. Meie oleme huvitend üksteise tööst, sest oleme teadlikud meie ühistest sihtidest.

Meie hindame Soome saavutusi, ja meie töö, mis on ükskõik või vastumeeltki sakslastele, leiab hindamist ja toetust Soomes. Meie keele mõistmise laiendamisega saab meie kummagi kirjandusele suurem lugejaskond, ostjaskond ja arvustajaskond; meie kirjanikud ja teised loovad vaimu inimesed teavad, et nad loovad kuigi mitte „Euroopale“ (kuhu nad nii kui nii upuks säälse produktiooni ääretusse merre), siis ikkagi paremaile ka hõimlaste haritlaskonnast ja seega kogu hõimule. Nad leiaks laiemat mõistmist ja objektiivsemat hindamist, neil jääks vähemaks see meeletibedus, mis arusaadav kodumaalises liigõreduses, liigisikkuses, kuid mis siiski võib viia viljatuse trotsimisse trotsi enda sihis, mitte teo sihis.

Ja niisama nagu nad saavad traditsioone ja huvitust enam sellest hõimkonnast, nii nad ka oma töö sihivad ja omad ideed soveldivad enam vastavalt selle hõimkonna tarvidustele, kellele on nad kõik ja kes neile saab peagu kõigeks. Loodub mingi „iseseisvam vaimukultuuriline majapidamine“ ka siin¹⁾ ja ainult see suudab lõpuks produtseerida ka enam „väljaveoks“.

Kõigepäält annaks see Soome saavutuste omaksvõtmine aga meie tõusvale põlvele tarvilise kasvamismiljöö. Temal poleks tarvis vähemalt noorena hakata neelama nii palju võõrast ja seedimatut. Temal ei oleks aga ka tarvis „omapäraste“ nime all pähe tuupida Jannseni, „Kalevipoega“ ja rahvalaule, millede ilu ja väärtust ei osata selgitada, või jälle, vahtida muuseumis ainult „kapakirju“, mis talle antakse tooresmaterjalina ja mida ta seepärast hakkab põlgama. Ka kodustes asjades on vaja näha kõigepäält elulist, üldhuvitavat, — seda võib aga kergemini õppida Soomest, kus omapäraseid aineid on tõesti ka tehtud juba kultuuripärasteks. Just selle nägemises, selle ümbertöötamise õppimises on Soomele lähenemise üks suurem väärtus üldse, saab aga eriti tähtsaks just noorusele.

Sest ikka on, on tarvis teatav määr kodust kaasa võtta, on tarvis ka neid „omapärasi“ (millist sõna ennast küll väldiksime, kuna teda liig palju labastet ja maitsevaesuse mõistega seot), on vaja endasse koguda ka rahvapärast, siis võib ja siis peab end täiendama võõraga, assimileerides selle oma ümber, isiklikeks. Just meile on seda kodust veel tarvis enam kui seda jõuab anda meie oma objektiivse kultuuri praegune hulk.

Alles ühendus Soomega võimaldab meie haritlastele selle tarviliku määra ideelist ja rahvusainelist „sisu“, mis teda alles teeb üldse

isikuks, mis teda alles õieti teeb ka eesti haritlaseks, vabastab kodukasvanu väiklusest, aga ei vii seejuures ka mitte õredasse „kosmopolitismi“ selle halvast mõttes.

Tahaksin meeleldi seekord oma väiteile, tuua lisatõenduse ka meie oleviku nooremaist kultuuritegelasist. Näitaksin nimelt, kuidas mehed, kes Soomes eland ja soomelisest mõjutet, nagu Ridala, Aavik, Suits, Tuglas j. t, mitmeti meilegi on toond rahvuspärasemat, tihedamat ja ühtlasi seega ka kultuurilisemat ja soliidimat vaimu kui teised, muidu eelmistest mitte kaugelseisvad, kes aga saand on nii öelda ainult vene hariduse või vähemalt mitte põhjalikumalt Soomega tutvunud. Eks ole need harilikult ka muidu kogu oma toodangult ja ilmavaatelt nagu õredamad, ilmetumad, meile võõramad, oma otsustustes meie kultuurelu kohta enam pääliskaudsemad, eks jäta nad mulje nagu puuduks neil laiem positiivne vaade meie kultuurüksuse arengukäigust? Või näib see tõesti ainult mulle nii?

lgatahes ei mõista ma sääljuures muidugi mitte — naiividele olgu öeldud — kõige praeguse soomelise hääkskiitu. Nii on näit. Suits ja Tuglas vist küll võrdlemisi õige vähe Soome valitsevas õhkkonnas enda vaadetele vastavat leidnud. Kuid pole ju vajagi vaadetega nõusolekut, vaja on tundmist, eriti positiivse tundmist! Just nii kaugele ongi vaja saada, et meil Soomet enam ei võetaks ainult „sugurahvana“, millele suhtumise tingib mingi pääliskaudselt omandet vaade, vaid et sääligi jaotatakse tervik, eritletakse voolud ja liitutakse omameelistega. Selles ongi „omana võtmise“ päris tunnus, et Soome sisestruktuuris suhtutakse samuti nagu omalgi maal. Kuid ikka: nagu omalgi maal, see tähendab, ka vastasvaade, vastasvool Soomes on midagi teist, kui sama vool kusagil võõras rahvuses.

Inglise vanad ülikoolid, Oxford ja Cambridge „ajakohasemaks“, muutumas.

Elu vanus, traditsioonide poolest rikkas Oxfordi ja Cambridge ülikoolides tundub praeguste olusuhete sunnil vähehaavalist „ajakohasemaks“ muutumise tendentsi. Sõjaaegne põlv lahkub ülikoolist, ja noored juuretuliad on sõjaaegsest koolist läbi käind, kus veetnud oma elu vastuvõtlikumad aastad. Et viimaste aastate kasvatusel ka Inglismaal on olnud suured puudused ja ebakindlused, selgub sellest, et ülikooli sisseastumiseksamitel on konstateeritud puudulikke teadmisi ja distsipliini puudust. Oxfordi ülikooli abikantsler dr. Farnell on semestri avamisel käsitand oma kõnes noorte üliõpilaste seas maad võtnud l a i s k u s t. Abikantsler kõneles, et rohkete õpilaste laiskus ja kergemeelne elu tõsiselt muret õpetajaskonnale sünnitab. Opetajate isiklised nõuanded ja hoolekanne asja parandamiseks on palju rohkem kaasa aidand, kui ametlikud määrused. Peab tähendama, et üliõpilaste juurevool Inglismaal on sama suur kui ennegi.

„Ylioppilaslehti.“

1) Enam põhimõtteliselt selle küsimuse arutusele tullakse tagasi veel pärastpoole päätikis „Vastuväited“.

Selleks eritlemiseks on aga vaja just põhjalikumalt Soome tundmist, seda ei saada mitte ainult nii pääliskaudse tutvumisega, nagu see tavaline muude maade suhtes. Vähemalt mõnele, opiniooni andev, juhtiv olla tahtvaile on sellepärast nõue süveneda vennasmaa ellu niisamuti nagu endagi omasse. Vähemalt need peavad end juhtida laskma üldsoomelisest mõttest ja üldsoomelisest tundest.

Kui see sünnib, enne üksikuis, siis haritlaskonnas üldse, siis kogu rahvas, see üldsoomelise harrastuse, see ühtekuuluvuse tunne, ühis-tegevus, vastasmõju, üksteisesse kasvamine, siis võib see kahtlemata suurel määral paralliseerida ja parandada alguses esitet saatuspäraseid viletsusi, mis „pisirahva“ arengu teeb muidu nii kiduraks ja tema üksikliikmete töö nii lootusetuks ja ekslevaks. Meie õnn on, et meile seegi võimalus jäänd, et pääseda oma pisidusest, ilma et oleks vaja minna täiesti üksinda otsekohe Euroopa lagedale.

Eesti on meile liig väike, kogu maailm on meile liig suur, vaheastmeks aga saaksime luua võimalikult ühtlase üksusena Üldsoome.

Oma vaatlusega liikudes abstraktilt konkreedimale, jääb meil nüüd veel ligemalt käsitada tegelikke samme, kuidas sellele jõuda.

Üliõpilaskonna majandusliste ettevõtete teostamisest.

On kaks suuremat tingimust, millede teostades võib juttu olla üliõpilaskonna majandusliste ettevõtete elulikkusest. Esimene neist: üliõpilaskonna majandusliste ettevõtted on juhitud abistamise põhimõttest, ja teine: üliõpilaskonna majandusliste ettevõtete korraldamisest võtab osa mitte ainult üliõpilaskond, vaid ka terve seltskond.

Kui praegusel momendil üliõpilaskonna majandusliste ettevõtetenäime nimetada ainult üliõpilasköögi ja „Üliõpilaskonna“ majandusliste külgi, siis ei tohi loota, et ainult nendega võiksid piirduda üliõpilaskonna majanduselu avaldused ka tulevikus. Kui meie minimaalsemaltki tahame teostada üliõpilaskonna olemiseks ülesseatud põhinõudeid, siis kerkiavad esile väga mitmed päevaküsimused: üliõpilaskonna korraldus, korteri olude korraldus, raamatute saamise vahetalitus, raamatukogu loomine, üliõpilasmaja finansseerimine jne. jne.

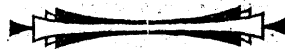
Võiks arvata, et üliõpilane, kellel on hariliku kodaniku normaalsissetulek ehk kellele kõrvalt võimaldakse abistus normaalsissetulekule vastavalt, peaks täiesti rahulduma meie praegusest majanduselist. Kuid minu arvates ei saa see olla nii. Meie peame oletama, et üliõpilase nõuetav normaalsissetulek kõrgem peab olema harilikust. Üliõpilase nõuded ei piirdu mitte ainult elamisvõimaluste loomisega, nagu see

omane meie harilikule elule, vaid siia lisanevad paljud kõrvalnõuded, mis tingitud lähedate õppevõimaluste tarvest. Ei saa kujutada üliõpilast, kellel puuduvad õppeabinõud. Kuid õppeabinõude muretsemise võimalus on juba lisand üldistele elamisvõimalustele. Esimest teostada viimase arvel, ehk viimast esimese arvel — on ebanormaalne nähtus ja püsida sarnasena ei tohiks.

Veel enam, meie ei tohi unustada, et väga suur hulk üliõpilasi isegi hariliku kodaniku nõuetes seisvat normaalsissetulekut ei oma. Nii peavad siis üliõpilaskonna majandusliste ettevõtted teostama kahte nõuet: 1) võimaldama hariliku normaalsissetulekuga üliõpilasele lisand-nõude rahuldandamist; 2) võimaldama üliõpilasele, kellel puudub harilik normaalsissetulek, nii viimasesest tingitud puuduse, kui ka lisand-nõude rahuldandamist. See aga tähendab: üliõpilaskonna majandusettevõtted peavad endas kandma abistusprintsipi. Nii tulevad vahekulud katta väljaspoolt üliõpilaskonda saadud summadega. Kust need summad aga tulevad? See ongi küsimus, mille lahendamiseks on vähe moodustada ainult toimkondi. Kahtlemata — neid summasid võiks üliõpilaskonnale võimaldada seltskond. Ja seltskond oleks vast valmiski neid võimaldama, kuid selleks on nõuetavad eeltingimused, eeltingimused, mida meie praegu veel teostanud ei ole. Üliõpilaskond peaks ligemas ühenduses seisma seltskonnaga, kui ta seda praegu on. Esimeses järjekorras oleks nõuetav koostöö meie eelkäijatega — vilistlastega. Samuti ei tohiks loobuda tihedast koostööst ülikooli õppejõududega. See side meie haritlaste vanema ja noorema põlve vahel tiheda koostöö kaudu oleks esimeseks sammuks lähene-mises seltskonnale. Meie peame meie üldisorganiseerimises leidma teid, kuidas sarnast lähenemist, sarnast koostööd teostada. Sellepärast tohiks olla lubatav, kui meie praeguse organiseerimismooduse parandustega esile tulla. Sarnased parandused oleksid hädatarvilikud, et hävitada praegust eraldatud seisukohta. Tihe liitumine vilistlaskonnaga ja üldse meie haritlaspõlvtega oleks suurim saavutus meie kultuuri arenemisele ja ühtlasi paremaks kindlustuseks meie üliõpilaskonna majandusliste ettevõtete elulikkusele. Nii ei tohiks meie siis möödalibiseda selle küsimuse lahendusest ja elustamisest.

Kuid teiseks veel peab meie üliõpilaskond lignema meie seltskonna laiadele ringkondile. Ka meie seltskonna laiamad ringkonnad peavad tunda võima, et tema ja üliõpilaskond on üks tervik, millede eraldamiseks ei ole põhjust ega võimalust. Kui üliõpilaskond oma olemasolu laiimatele ringkondile mitte ainult ei deklareeri, vaid oma tegevus-avaldustes seda tunda laseb, siis on teine eeltingimus loodud, mis meie lähenemiseks seltskonnale tarvilik. Arusaadavalt ei saa laiamad ringkonnad siis keelama üliõpilaskonnale seda, mida viimane tarvitab — seltskonna abi. Sarnasest ligene-misenõude teostamisest peavad osa võtma mitte ainult mingisugused moodustatud toimkonnad ükski, vaid kogu üliõpilaskond. Kuidas see sündima peaks n. ü. tehniliselt, arvan võimaluse olevat puudutada vast edaspidi.

Juhan Vaabel.

Madjaaride maal.

Üliõpilane Jaan Poska, kes hiljuti Ungarist pikema sealoleku järele kodumaale jõudis, andis toimetuse liikmele väikese kujutuse Ungari oludest. Toome siin selle jutujamamise peajooned.

Budapest.

Budapesti hüütakse Europa linnade kuningannaks. Praegusel ajal nimetaksin teda kuningannaks leina rüüs. Revolutsioon, kommunism, ja Rumeenia okupatsioon on Budapestis sügavaid jälgi järele jätnud. Kuid sellépeale vaatamata on ja jääb Budapest kuningannaks.

Imeilus Madjaride pealinn asub Donau (Duna) jõe kallastel. Paremal kaldal asub vana linn (Buda) uhke, kuningliku lossiga. Kuninglik loss kuningata! Praegu asub lossis riigivalitseja N. Horthy, kes küll kuninga asemik, kuid loeb end rahva teenriks. Pahemal kaldal asub uus linn (Pest). Pest hiilgab ehituste ilu ja suurusega. Muuseumid, teatrid, kirikud, mälestussambad annavad tunnistust rahva kõrge kultuurist. Kõige tähtsapanemisväärtisem ehitus madjaaride Parlamendihooned, ilus ja hiigla ehitus, mis oma alla ligi 18.000 ruutmeetrit võtab, on iga madjaari uhkus. Ja temaga võiks võistelda ainult Londoni Westminster.

Praegu valitseb Budapestis häda ja viletsus, iseäranis raske seisukorras on haritlaste kiht. Tuhanded põgenejad okupeeritud maaaladelt, professorid, üliõpilased, õpetajad elavad perekondadega aasta läbi looma vagunites.

Täna oled Sa kuninganna leina rüüs. Kuid kord hiilgad sa jälle, ilus Budapest.

Trianoni rahuleping

on pussilööb Ungari rahva südamesse. Suurriigist 20.000.000 elanikuga ja 350.000 ruutklm. jäi järele ligi 8.000.000 elanikku ja 100.000 r. klm. maad. Ungari rahvas kaotas oma sõe- ja soola-kaevandused, metsad. Kaotas ainsa sadama

Fiume, kaotas uhked Tátra mäed. Öitsev tööstuspiirkond langes Tšecho-Slovakia kätte. Rahvuslik pühadus, esimene ungari rahva juhi ja kuninga Arpádi haud, on Rumeenia all. Üle 3.000.000 magyari ägab võõra võimu all. Sarnase seisukorraga ei või leppida Ungari rahvas. Nem, nem soha! Ei, ei iial! Kui rahulikult teel ei lähe korda maid tagasi saada, tõmbab ungarlane värskelt verega kaetud mõõga jälle välja.

Ungari üliõpilaskond

on üle 800 aasta vana. Esimene ülikool asutati 12. aastajal. 800 aasta jooksul on Ungari rahvas ilma teadusele ja kunstile palju annud. Kustumata tähtedena säravad ilma teaduse ja kunsti ajaloos paljude ungarlaste nimed.

Organiseerimisele asus Ungari üliõpilaskond alles kahe aasta eest. Kõige võimsam organisatsioon on n. n. Turúl. Turúl jaguneb korporatsioonidesse, need jällegi n. n. põlvvedesse. Turúli organisatsiooni kuulub üle 10.000 üliõpilase. Turúlis maksab täieline sõjaväeline kord.

Sõjaväeline kord on tingitud praegusest riigi raskest seisukorrast. Turúl võib 24 tunni jooksul muutuda regulaarseks väeosaks. Naisüliõpilasi on Ungaris mõni üksik.

Julge ja metsik hullumeelsuseni lahingus, on ungarlane rahuajal vastutulelik ja armas. Liikudes üliõpilaskonnas leiad igal pool lahkust ja vastutulelikkust.

Ungari üliõpilaskonda ühendab isamaa raske seisukord, tahtmine vabastada võõra ikke alt ägavaid vendi.

Ungari rahvas on palju kannatanud ja kannatab praegu. Kui rahulisel teel ei suudeta seisukorda parandada, tõuseb lõuna pool jälle sõjamüra. Turúl on esimene löögiosa. Jõudu!

Üles, kaasvõitlejad!

— Taavet Punn on seekord harilikult ootamatult rutem juba veebruaris päris paljas — „Linda“, „Luxinger“ jne. — Ah teada muidugi, kuhu tühjenduvad tuudengite taskud: kohvik, kõrts ja mõnekesel ka veel konvent! Kuid mis kevadeni nüüd: võlg või võllas? — Ühetasa valusad ja vaevarikad mõlemad! Et ka see tuudengi elu ilma valu ja vaevata, niisama nagu ilma õlle ja viinata, on lihtsalt päris võimata! Ilma naiseta saab veelgi, aga ilma viinata ja sellele järgneva valuta ja sellele taas järgneva pääparanduseta ei saa. Ega sõber Punngi saa: juba teist tundi tunneb ta seda, konütades tühja õllepudeli taga ja puurides: kuis saada raha, raha, raha — siis saab puha. Teenistust on vaja, kaasvõitlejad — teenistust, mitte tööd — tööta teenistust, mis tooks palju raha. Ahastuses kahmab sõber Taavet kõik seitungid nina ette lauale, kogemata isegi „Juudid“, ja tuhneb neis tööpakkumist. — Imelik, kolm pakkumist esindub kõigis lehis, ja neile kiindubki kannataja analüütiline vaim. — Muidugi teada. Karskusliit on see esimene ja viimne piri, kel ikka häda. Ikka on tal kõigist puudu, juba tal jälle vaja igasugu instruktoreid, konstrukto-

reid ja teab milliseid monstumeid veel. Terviseks! tõstab neile Taavet... — tühja klaasi ja analüüseerib siis iseteadvalt edasi, pahur, et klaas tühi: näed, milline rist on joomarile juba silmapilkselt karskus tühja klaasi man, võib siis aimata, milline jumalavits oleks liiati eluaegne keeldumine — huu, nagu jälkusmaik veniks kurku mööda üles — ja sõber Taavet teeb järsu otsuse: olgu häda suurimgi, karskusest ometi abi ei tule, see on veelgi suurem häda. Ainus võimalus, mis jutu alla võiks tulla: Karskusliit palkab omale elukutselise instruktori, kes tegelikult demonstreeriks või hinnata illustreeriks Karskusliidu kulul joomise mõnuseid ja kasvatavaid mõjusid ja arendavaid tagajärgi või umbes nii — siis kandideeriks Taavet küll kahtlusega, veendum olles oma sisemises uskumapanevas jõus. Ja Taavet on uhke, et ta on teind endas sellise kultuurilise ohvrimeelsuse otsuse, ja asub siis analüseerima teist tööpakkumist. — See on juba igati vastuvõetav, veelgi enam — otse meelitav talle. Nimelt kuulutab kõigis kodumaa lehis Tartu Ülikooli Valitsus, et tal välja rentida kas igaveseks või ajutiselt kohusetäitjale — ladina keele professori koht. Milleks ajutiselt, targutab Taavet: haridusminister oled ajutiselt, koolidirektor oled ajutiselt, ent saad kord lõpuks professoriks, siis juba

Rahvas ja üliõpilased.

Toimetus avaldab alljärgneva artikli, kõigi avaldatud mõtetega siiski mitte nõus olles, eriti mis puutub meie praeguste üliõpilasorganisatsioonide käsitlusse. Loodame lähemais numbreis asja juurde tagasi pöörata.

Ei ole nii ime palju aastaid tagasi, kui eesti üliõpilane oma rahva keskel oli alati soovitatav ja otsitav isik, keda rahvas pidas endale eessammujaks ja ergutajaks tähtsamais elu küsimustes ja kelle sõna alati palju maksis, täis usaldust, austust ja lugupidamist. Kuid nüüd on asi üsna ümberpöördukt: meie, kas ei näe enam üleüldse rahva eesrinnas tegutsevat endist tüsedat vaimuga võitlejat, ehk kui, — peaaesjalikult niisugusena, mis rahvast ära tõukab ehk eemale peletab, nii et endise lugupidamise asemel võime igal sammul näha valitsevat umbusaldust ehk isegi põlgust üliõpilase vastu. Millest on niisugune olukord tingitud? Kas on meie rahva ridades järsku niisugune pööre sündinud, mille järele ei näe tarvidust olevat üliõpilase kultuurtöö alal rahva arendamise põllul, vaid ehk on komistus kivi alus üliõpilasperest otsitav? — Et vastust saada, heidame lähemalt pilku meie üliõpilasperesse, eraldi organiseeritud osasse, misseid harjutud eessammujana nägema ja kes end selleks on alati pidanud.

Ja mis meie seal näeme? Väljavalitud ja sorteeritud üliõpilaste kogud, kellede tegevuring seitsme valla taga, et seal midagi ei saaks välja kukkuda ja rahva sekka laiali minna, vaid siin omavaheline kasvatamine ja vastastikune harimine ainult käsil: peetakse koosolekuid, tehakse topsi ja keerutatakse tantsu, ja kui aega jätkub, peetakse paar referaati poolaasta jooksul, — ja see kõik ainult oma vahel,

tingimata igaveseks. Ja ka Taavetil pole midagi selle vastu — igavesti ladina keele professor olla: ladina keel on ikkagi hää asi, ja lektorikursus sellest tuleks tal „sooritada“ juba nii kui nii üliõpilaseniagi — professorina oleks see teadagi kergem, professor võib ju ammutada oma teadmist häda- korral kas või taskuraamatust, võib vastuse teiseks päevaks edasi lükata. — Juba kujutabki ksv. Taavet Punn end prof. P.—na, tellib kohe uue pudeli ja ürgab laulu: vivat academia, vivant professores. Aga enam ei tule tal parajasti sõnu meelde, ja Taavet äigab vastumeelselt: Sarvik, aga enne kõike pean ikka selle ladina keele ära õppima. Julgustuseks joob ta ja on valmis kas või kohe õppimist algama: nii patent oleks ikka professor olla — lähed auditooriumi ja kõik hõõruvad jalgu. Ja Taavet loeb uuesti õndsalikku kuulutust: „ligemaid teateid saab igapäev isiklikult“ jne. — noja muidugi, mis sääal veel ligemalt teada — „tunnistused ja curriculum vitae“ sisse saata... — tont, aga mis see on siis: curriculum vitae? Sellest Taavetil ka ju alles eksam tegemata, kuigi muud tunnistused on. Ja Taavet Punn saab korraga poolkainemaks, võtab ettelugemiste kava ja loeb selle kaanest kaande hoolikalt läbi: kõik on nagu kord ja kohus ja kui kõditavalt hiilgab muu seas „Klassiline, eriti ladina filoloogia — õppetool ajutiselt vaba“, selle kõrval edasi see tühine ladina keele lektori kursus, mis tal nüüd professorina võib jääda ka lihtsalt tegema... — puudub ainult curriculum vitae õppetool, isegi pisimat lektorikursust

kuhu harilik surelik muidugi juure ei pääse! Muidugi on see kõik väga kena asi iseenesest, kuid hoolitsedes endi eest, ei tohi meelest lasta seda, mis meie oleme kohustet tegema üliõpilaseas oma rahva kultuurtöö põllul. Siin vaadatakse harilikult, et meil on ju olemas akadeemilised seltsid pea kõikide erialade jaoks, eks need siis seda tee. Kuid siin on vist eksitus maad võtnud. Muidugi kuulub ka nende seltside töö rahva kultuurtöö valda, kuid praegust mitte otsekoheselt, vaid kaudsel, teaduslisel teel, mis ehk meie rahvale kättesaamatu, tema teaduslist arenemisastet arvesse võttes. Vaid meil tuleks siin sammuda otsekohest teed, mis sünniks näituseks teaduse populiseerituna rahva sekka kandmise, seltskondlise elu korraldamise ja juhtimise, võimaluste ja abinõude loomise teel, mis kergendaks ja tõstaks oma korda akad. seltside tööviljakust nende üksikutes harudes jne. Kuidas üliõpilase peret koondada niisugusele tööle? Kas on siin tarvis luua uusi org! org! ekk võivad korda saata seda endised? Endistel org-del praeguse sise- mise korra juures oleks ehk raske neid ülesandeid täita, sest selle töö juures on iseäranis tähtis lähem side selle maa- alaga, kus tähendat tööd ette tahetakse võtta, kuna meie endised org! org! ses mõttes abstraktsed on, — kuna jälle ühe org! töö väljaks tervet riiki ülikoormavaks tuleb lugeda. Nii siis üks kahest: kas uus korraldus endistes org! org! ehk vastavad org! org! Kuid paremaks tuleb vist küll pidada viimaseid, kuna vanad org! org! on seot teatava mineviku traditsioonidega ja uuendusi raske ette võtta, kuna neil oma tähtsus üliõpilaspere arenemises ikka on ja alles võiks jääda. Selle teise tee teostusena kerkiksid möödunud aasta kevadel maa-alalised üliõpilaste kogud, misseid praegust olemas Pärnumaa, Võrumaa, Viljandimaa, Valgamaa ja Virumaa jaoks.

pole pühendat sellele saladuslikule ainele! Ja aeglaselt purenevad kõik professori illusioonid, jälle konutab ksv. Taavet lihtsal laual, jälle on pudel tühi ta ees ja jälle uurib Taavet lehti. Kolmas üldine tööpakkumine: usuõpetus. Kõik, kes teie olete viletsad ja vaevatud ja vaeses vaimus, hääletage usuõpetuse poolt! Kõik, kes teie mujale ei kõlba, hakake usuõpetajaiks!“ See on sulatõsi, targutab Taavet: usuõpetuse poolt ollakse ikka mingi kasu pärast — ühed, ja nimelt vaimulikud ise, muidugi kasu pärast siinsamas ajalikus ilmas, vastutasuks mille eest nad pakuvad suure suuga kõigile lammastele ja lambapäile kasu sääal kõrges, igaveses ilmas, mille olemasolu nad isegi ei usu. — Järelikult hääletavad usuõpetuse „poolt“ omas protestantlikus vaimus kõik kasuahnitsejad, kuna kristlikus vaimus vagad ja enessalgajad hinged jäävad hääletamisel muidugi „vastu“. — Taavet tahab olla mõlemad: protestantlik oli ta niivõrd; et käis linnavalitsuses protesteerimas nimekirjast väljajäämise pärast, kuna kristlik ta tahab olla seega, et hääletab „vastu“. Aga kasu ei too talle see töö mingit — ei siin, ei teises ilmas. Ja Taavet muutub aina nukramaks, aina ahastavamaks: ei leia tööd, ei leia, jääbki ainult võlg või võllas, ega laenugi enam kellegilt saa, üksi võllast veel võiks saada. Viimses troostituses libiseb ta pilk veel üle kuulutuste. Taavet jahmatab korraga: päästetud! „Vajab lauluõpetajat“ loeb ta kusagilt — ja Taavet on parajasti korvendis „magister cantandi“, milline õnn! Silentium! ad

Nüüd tekib küsimus, kas on need kogud nii korraldet, et nad suudavad nende põhikirjes ettenähtud rahvapärast kultuuritööd iga üks omal maaalal läbi viia, vaid ehk siin on ainult tegemist uue rea üliõpilasorganisatsioonidega, missed endistest palju ei eraldu? Selle peale annab vastuse nende kogude üldine põhimõte ja sisemine korraldus. Esimene seisab kolmest peaosast koos: administratiivne tegevuspiirkond, rahvapärane kultuuritöö ja liigete vastuvõtmine registrimise teel. Seesmine korraldus jaguneb: teatava maaala üliõpilaste koondamine ja vastastikune tundmaõppimine, omavahelise distsipliini maksmapanemine, eelseisva rahva kultuuritöö juhtnõuõride väljatöötamine ja lähem korraldus, üksikute ülesannete läbiviimiseks grupeerimine, — see on töö, mis korda saadetakse õppetöö ajal Tartus. Mis puutub maaaladesse, siis on iga kogu eriti kutsutud omas tegevuspiirkonnas organiseerima kohapealseid akadeemia kodanikke ja seltskonna tegelasi, kui toetaja üksusena, ning kaasa tõmbama kohapealseid omavalitsuse asutusi ja seltskondlisi org! org!, saades neilt juhtnõuõre, abi ning toetust, nii vaimlist kui ka materiaalselt, mis aina kiirendaks tööd ja tõstaks mitmekordseks töö edu. Sest iga töö on ju peale muu raskuste seotud majandusliste kuludega; neid üliõpilased ju kanda ei suuda, kuna vanades org! org! liikmemaks ise juba paljudel üle jõu käib. Seda arvesse võttes, on kogudes liikmemaks niisugusena ette nähtud, mis kõikide koondumist nende ümber võimaldab. See oleks lühidalt maaalaliste üliõpilaste kogude seesmine korraldus, mis ehk laseb eeldada ülesseatud sihtide teostamist. Et see tõesti nii saab minema, selle paremaks pandiks on ehk olemas olevate kogude esimese aasta tegevuse sagedused. Tuletage meelde neid päivi möödunud aastal, kus kogude tekkimise järel igasugune materdamine üliõpilasperes maad võttis; seal juures oli meie juhtivate org! org! päevakorras isegi keeld oma liigetele osavõtt kogude tegevusest. Ka meie üliõpilaspere juhtiv org!, kes nagu teadmata oma liigete hulgast oli välja saatnud kogude asutajad, ei võinud teisiti, kui

cantum! Ligemalt uurides märkab ta küll: Võõbsu algkool on see, kes vajab laulu, aga see ometi vajab laulu ja maksab rahas. — justament, nagu Taavet vajab raha ja maksab laulus. Exest! Nüüd on otsustet pikema jututa: Taavet sõidab Võõbsu koolmeistriks, ei ole enam parata midagi, nii on paljud ennegi sõitnud ja Taavet pole viimne selline tuudeng. Uus pudel! Taavet on korruga koolmeistriks kohatab, vaatab kurjalt, otsib lauljaille häält, siis laseb lapsed koju, joob klaasi ja loeb lehte. Kuulutused teda enam ei huvita, ta vaatab sisu. — Näe, ülikool kah, no ei tea, mis need poisikesed teevad ka sääli, muigab koolmeister ja loeb ülikooli teateid. Nõelatus hüppab ta korruga üles: Ameerika, Ameerika! Uus üllatus — mingi Ameerika ülikool palub ju teda, Taavetit, oma juurde studeerima ja tema peaks veel Võõbsu lastele laule õpetama! Kokku, kõik kaasvõitlejad, võlgilased ja võlauskujad, aeg kaob kiirelt... kuid sõpradeks jääme... jällenägemine... Täna õhtu kõik kokku Tartu vaksali saatma igavesel puhkepaigale ksv. Taavet Punni, kes vabatahtlikult lahkuib siit ilmast, et aga pääseda — ükskõik, kas Võõbsu, või Ameerika.

Nu-Nu.

poolvaikides kogude sündimist heaks kiita, millele ka teised org! org! järgnesid. Kas ei ole see tõenduseks, et kogud rajatud nende eesmärkide teostamiseks, milleks ei või keelduda ükski eesti üliõpilane, kui ta vähegi tahab seista oma hariduse kõrgusel rahvapärase kultuuritöö väljal. Edasi on kogud oma eluaasta esimestel päivil mõned sammud omis sihtes suutnud teha ja kohapealses akadeemilises peres, seltskonnas ja rahva seas lugupidamist võitnud. See näitab et meid sallitakse, meist lugu peetakse, kui oskame endid omi ülesannete kõrgusele viia; rahvas ootab meid ja meie peame varem ehk hiljem tema juure minema, — see on meie isamaalik kohustus ja tasu endi tuleviku eest. Täidame seda, näeme om atöö vilja, kui viibime kultuurrahvaste peres, tundes end seal kodusena. — Maaalaliste üliõpilaste kogude võrk peaks katma tervet meie kodumaad; puuduvate kogude ellukutumine saagu meie üliõpilaste org! org! päevakohaseks ülesandeks ja kohustuseks ning olgu ka meie Üliõpilaskonna Edustus siin eessammujaks. Ei saa ehk ükski üliõpilasorg! tulevikus kahjatsema, kui ta juba nüüd oma liigetele osavõtmise kogude tööst sunduslikuks või vähemalt soovitavaks tunnistaks. See tooks juure palju tööjõudu, kasvatataks ühistunnet ja ligendaks kiiremalt rahva arendamise tööpõllu saadusi. Astume julgelt kogude lipu all rahva sekka ja jätame sellest paremaid mälestusi järele oma üliõpilaspõlve kaunistusena. —

—mihi—

„Üliõpilaslauliku“

väljaandmise küsimus on organisatsioonide vahel päevakorraks kerkinud ja mõtte teostamisele asutud. Sarnasest kõiki üliõpilaslauke käsitavast kogust on senini suurt puudust tuntud, misparast uut ettevõtet tervitada tuleb. Jääb ainult loota, et „laulik“ eeskujulik saaks ja kõik üliõpilasperes liikuvad laulud — vähemalt tähtsamad ja tarvitavamad — esitatud oleks.

Pühajärve mõisa kasutamise

küsimus, mis viimasel edustuse koosolekul üliõpilasvahelise teostusena eitavalt otsustati, on mõtte algataja, Eesti Üliõpilaste Seltsi poolt jälle uuesti arutusele võetud. Viimasel kaasvõitlejate ja vilistlaste vahelisel koosolekul valiti lähemate plaanide väljatöötamiseks komisjon, kes ka lõplikud kavad kindlaks määrab ja E. Ü. S.'i ja vilistlaste kogu eestseisustele kinnitamiseks ette paneb.

Kohtade vahetamisest soomlastega.

Läinud aastate eeskujul korraldab ka käesoleval suvel sinne Soome-Eesti üliõpilasklubi eestlaste ja soomlaste vahelisi kohtade vahetamisi. Selleks peame siin võimaldama soomlastele mõnekuulise oleskelu, eriti just maal taludes, kus suurem võimalus meie rahva elu-olu ja loodusega tutvumiseks. Ülalpidamise tasuna võiks külalised näituseks Soome keelt õpetada, või kuidagi muud moodi kasulikud olla. Soomes korraldatakse ka käesoleval suvel samasugused oleskelu võimalused.

Kes sooviks see suvi soomlasi omale külalisteks vastu võtta, palutakse sellest teatada Soome-Eesti üliõpilasklubile, „Ühiselumaja“ t. nr. 24.

Soome-Eesti lähenemise tarvet silmaspidades, on ka sel suvel rohkeid pakkumisi loota.

Prantsuse üliõpilaste seisukord.

Toome siin Saksa üliõpilastelehest „Hochschule u. Ausland“ alljärgneva kujutuse Prantsuse üliõpilaste elust. Et ka meil praegu vastavad elujärje küsimused teravalt päevakorral, siis tohiks see suuri üliõpilaselu käsitus ka meie üliõpilastele huvitav olla.

Sõda on kõigis mais kaasa toonud vaimutöö tegijaile saatusliku kriisi. Üliõpilaste viletsusest on kesk- ja ida-Euroopa riikides palju räägitud ja kirjutatud, ei saa aga ka tähendamata jätta, et ka entente-riikide, eriti Prantsuse üliõpilaste keskel suur häda valitseb. Ka seal, eriti Pariisis, kuuleb kaebusi väljamaa üliõpilaste eelplaani tungimise üle, eriti arstiteaduse alal. Väljamaalased kasutavad ära kasulikke valuuta-tingimisi ja mõjuvad sellega suurest Prantsuse üliõpilaselu-tingimuste halvenemise peale.

Läinud talihoajal käsitati Prantsuse ajakirjanduses üliõpilaselu puutuvaid küsimusi suure elavusega. Põhjuseks oli see, et arstiteaduse üliõpilane M. Girard oli elanud suures puuduses, mis keha niivõrd nõrgestas, et ta tiisikuse ohvriks langes. Juhtumine oli küll teatraalselt suurendatud, sisuliselt oli ta õige tähtsusetu nende väikeste kannatustega võrreldes, mis üliõpilaste sees maad võtnud sõja läbi rohkem kannatanud mais. Ei saa aga siiski eitada, et ka Prantsuse üliõpilased viletsust kannatama peavad.

Pariisi üliõpilaslinnajaos, Quartier latin'is.

Valitsevate olude tunnusmärgiks on kohvikud, eriti Boulevard St. Michel'i juures asuvad. Ennevanasti võis seal vaevalt istumiskohta saada, nüüd aga käib seal, väljaarvatud laupäeva õhtud, õige vähe rahvast. Öölokaalid, mis varemalt õppevaheajadelgi avatud olid, suluvad ukсед juba õige varakult enne õppetöö lõppu.

Ajakirjanduse tähelepanu ja osavõtt.

Ikka uuesti juhivad ajalehed tähelepanu Prantsuse üliõpilaste viletsa seisukorra peale. Nende aitamine seatakse rahvusliseks ülesandeks. Vaimline töötajatehulk on sõja läbi vähenend ja nüüd, kus on asutud ülesehitavale tööle, on üliõpilase elutingimised niisugused, et paljud ei saa oma õpinguid lõpuni viia. Seisukord läheb ikka tõsisemaks. Kui see nii jätkub, siis on mõne aasta jooksul Prantsuse teaduse kokkuvarisemine kindel. Kõneldakse otsekohe

„Quartier latin'i kriisist“.

Üliõpilased „streigivad“, s. o. jätvavad õpingud pooleli. Paljud pööravad väsinutena võitlusest olemasolu eest tagasi maale, astudes mitmesugustesse praktilistesse ametitesse; igapool on rahateenimise siht otse jämedal kujul. Ja ka õpingutele truuks jäänud õppijate teadusliste saavutuste peale mõjuvad praegused olusuhed segavalt. Paljud üliõpilased on tõepoolest ainult mõned päevad Pariisis, nimelt ülikooli sissekirjutamiseks ja eksamite tegemiseks. Paratamata tagajärg sellele on see, et eksami peal peab mitmesuguseid hõlbustusi tegema. Mõned loobuvad doktori aukraadist ja lepivad väiksemate õpingaste meiga. Eestkätt on palju kooliõpetajaks õppijaid. Suur kandidaatide arv on eriti ajaloos ja võõraste keelte alal, kuna loodusteadlaste määr selle vastu palju väiksem on. Filoloogide hulgas on eriti Saksa keele õpetajaid palju, mis on tekkinud sõja järel sündinud Saksa keele õpetamise suurest vähendamisest.

Selle asemel, kui Saksas püütakse laiendada võõraste keelte õpetust, takistab Prantsuse hariduspüüdeid pime schovinism.

Paljudel üliõpilastel on praegu võimata oma õppimisele ainelist põhja leida. Eriti just suve algusest saadik on olusuhed palju halvenend. Vanemad ei suuda enam poegadele tarvilisel määral raha muretseda. Kui rahuajal jatkus kõikide kulude kätteks ühes koos 150 frangist, siis tõusevad praegused 10 kuu väljaminekud Pariisis 10.000 frangini.

E. l. u. kallinemine

peegeldub selgesti järgmistes arvudes: enne sõda makseti ühe toa üüri 25—30 fränki, praegu m. 200 fr., Sorbonne läheduses nõutakse juba 300 fr. Riiete ja jalanõude peale kulub vähemalt 1000 fr. aastas, sest kõige odavam kübar maksab 30 fr., keskmised head saapad 70 fr. Kui sellele juurde arvata õpingukulud, mis tõusevad 600 frangini aastas ja mitmed sajad frangid raamatute ja muude kulude peale, siis saame ümmarguse summa 1000 fr. Association Générale des Etudiants'i XI kongress, mis maikuu Lionis ära peeti ja millest võtsid osa 12 saadikut, käsitas kõiki neid küsimusi põhjalikult.

Eestkätt kolme korteri-, toidu- ja õpingumaksude küsimust arutatakse ikka uuesti.

Neist näib Prantsuse ajakirjanduse järel

korteri küsimus

kõige teravam olevat. Kohe pärast sõja lõppu ei olnud Pariisis korterid hoopiski saadaval, sest suur väljamaalaste juurdevool otsis tihti ulualust Quartier latin'i hotellipidajate juurest ja viimased ei üürinudki enam tube kuu peale välja, saades teisel teel rohkem kasu. Kuigi Association Générale asutas a. 1919 korteriameti, on siiski paljud üliõpilased sunnitud muus departemendi osades peavarju otsima. Veel jaanuarikuus 1921. ei olnud Quartier latin'is kõrge hinna eestki korterid saadaval. Praegu on juba veidi lähedamad olud, kuid üürihind on kole kõrge. Väiksem tuba maksab 150—200 fr. On ju saada 90 frangi eestki, kuid siis on küsimus kõige viletsamaist urgastest, milledes õppimisest ei saa juttugi olla.

Korteri kriisi lahendamiseks on mitmesugused kavatsused päevakorral. Neist kõige suurejoonelisem on

üliõpilaslinnasutamine.

Selle ehitamine on kavatsatud 9 hektari suurusele maa-alale Parte d'Arcueil'i ja Rue Gazan'i vahel. Sellele lisaks suur maatükk spordi otstarbeks. Mr. Deutsch de la Meurthe 10 milj. frangiline laen on võimaluse annud kohe peahoone ehitamise juurde asumise, mis oleks üliõpilaste jaoks. See võtab oma alla 2 hektari suuruse maatüki. Eeltööd on juba käimas. Ehitus on kolmekordne Ludvig XIV stiili ja Inglise üliõpilasmajade eeskujul kavatsatud. See mahutaks korterid 200 meesüliõpilasele ja 60 naisüliõpilasele, kellede jaoks erimaja ehitatakse. Loodetakse, et see valmistub 1925. a. oktoobrikuuks. Nendele lisaks tuleb ehitusi Pariisis õppivate väljamaalaste jaoks. Kuigi sarnaselt

Aino Kallase „Võõras veri“.

Seitse armastusnovelli Eesti ainetel; Fr. Tuglase tõlkes; ilmud „Varraku“ kirjastusel 1922. a.

Rahu ja selgus valitseb selles kogus armastusnovelle. Põhjamaise temperamendi viljakas tasakaal, mis kasvatab teistsugustes mõjudes ja vaimus, kui meie kirjandus. Mäletan Aino Kallase toodangust meile sattunud palasid alati erilise ilme andjatena kogu meie noorkirjanduslikele uudispõllule. Naiselik õrnatundelikkus ja hool ilusa värvingu eest pole temas kunagi kogu Soome kirjandusele omast idealistlikku tüsedust kõrvaldada suutnud. See on, mis teda meie oma nooremast kirjandusest eraldab ja mis võib olla teda, tema esinedes meil, otse meisterlikule asukohale tõstab. Tundub väga palju tugevamat ja küpsemat kultuuri, kuna selle kõrval oma kirjanduse paremate ja võimsamalt haaravate talentide and, kellede sigitusrikas aeg meie kirjanduse küll õnnelikule kõrgusele on tõstnud, ometigi nii vähe tasakaalulist ning rahustavat on pakkund. Ainult Tuglase „Inim-sööjate“ novellis areneb korraüks samasugune värskendav ja sellega võimsalt haarav akord, ja seegi vast alles lõppmõttivis („Ole vait, laps magab!“). Sellevastu Aino Kallase novellide rida on pea alati jõudnud avaldada seda veidikene heldund, ja seda heldumust kadedalt ning hoolsalt ümbritsevat ning kammitsevat tasakaalu.

Mis on õieti see, mis meid Kallase puhul köidab? Mitte üksi see autunne, et meil siin tegemist võõramaise kirjanikuga, kes meie aineid käsitab ja mujal tutvustab. See iseenesest toob mõningaid jooni ilmsile, mis mitte abiks ei ole tema maitsmisele meie pool. See, et ta võõraltulnuna huvitet on meie loodusest, meie kombeist ning ajaloolistest andmeist, see annab tihti kõrvalhuvidetele maad. „Võõras veres“ algavad mitmed novellid väikeste sissejuhatavate, peaaegu topograafiliste maaolude tutvustamisega, millede pole seda läbituntust ning vägevust, mida pakkuda võiks loodus või olud tõsisele siseelanikule, kelle silm seda kõike

tarvitusele tulev korterite määr on väike tarvismineva 3000 korteriga võrreldes, on see katse siiski paljutöötav algus. Praegu on lõpule viidud 82 bostioni kasarmu ümberehitus, mis mahutab korterid 85 üliõpilasele. Edasi kavatsesi ehitada Boulevard Raspail'i lähedal olevale vabale maatükile suureviisilise ehitus 1200 üliõpilasele, kuid see on nüüd soiku jäänd ja arvatavasti läbiviimatu.

Nii siis ei ole siamaani midagi olulist suudetud teostada. Ka Pariisi linnavalitsusele tehtud ettepanekud, et mitmed tarvitatud seisvad koolid, samuti „Musée Pédagogique“, ümberehitataks üliõpilaskorterite jaoks, lükati tagasi põhjendusega, et need majad juba olid teisteks otstarbeiks määratud.

(Järgneb).

nii harilikuna harjund nägema, et kui ta seda siis korra kunstniku silmaga märkab, see isesuguse ja täitsa iseelava ilu saab; Kallasel on nad aga siiski ainult niipalju huvitavad, kui palju ta seda uudisena on näind ja vast ommoodi tundnud ja seepärast on talle juba lihtsast üleolelusest sagedasti arvatav küllalt, samuti nagu ütleme keegi meie kirjanikest, kes tahab Poola metsi kirjeldada või kunstnik — Itaalia loodust. Ei saa ütelda, et Aino Kallase meie looduse sügavam kujutaja oleks. Pääline nähtavus, kütumine huvitavast omapärasest, erinevusest läheb põhjaliku siseelamuse pähe; ja ei või seda teistmoodi nõudagi. See on Aino Kallase kõnesolevate novellide nõrgem külg ja see ilmub sagedasti ettetulevates kalduvustes kirjeldada, nagu tutvustades, nii looduskirjeldustes kui ka mõningate kommete, vaimlise nivoo pääliskaudsemate külgede ja ajalooliste tähiste nimetamisel ja jutta põimimisel. Kuid mida on meil enestelgi sellel alal ära tehtud. Peaaegu õngi ta meil vaatamata selle oma küünimatusse päale ometigi vast esimene ala kättejuhataja olnud, mis näituseks Ridala-Grünthali Saaremaa luulet on võind pakatama panna.

Kuid käesoleva novellikogu juures tuleb rääkida teistsugusist väärtusist. See on intiim siseelamine kujuteldavatesse inimestesse. Kaudu „Seitsme“ nimelise novellikogu leiame teda ühte kunstiliselt viljakat ideed arendavat — armastuse ja selle suurema vastupoole — surma jubestavate ja mildede ühtlasi, kontrastide käsitamisel. See on õnnelik ja tänuvääriline aine, ja iseäranis huvitavalt annab see võimaluse valgustada kogu põhjamaisele loomusele omast karmi realistlikkuse läbi tumestet, kuid sügavamas sisimas visalt ja seda kangekaelselt ning suuremalt küdeva tundmuse ootamatuid ilmutusi. See on alati valmis lubama kunstnikule end kätteandva aine, kuid on ühtlasi nii hell ning ettevaatlik puudutustele, et ainult tõsisele kunstnikukäele lõpulikult andub. Nagu on seda praegune kogu. Ja seda on saadud lihtsuse läbi. Tuleb imestada seda harukorralist kainust jutustuse käigus ja tunnete avalikku tõlgitsemist, peaaegu sageli klassilise koondusega. Toome näituse jutust „Gerdruta Carponai“, mis sisaldab eneses terve loo:

„Ühel pühapäeval jäi Gerdruta tädiipoeg, Rembert von Rehren, pärit Loona mõisast, kes teenis Kuresaare kindluse kaitseväes, õhtupoolikuks kirikumõisa. Oli lõikuskuu algus ja tumedad kirsid küpsesid parajasti; siis haaris Rembert von Rehren redeli, tõusis puusse ja hakkas Gerdruta päale küpsesid kirsse pilduma. Gerdruta püüdis neid pikude ja põllega; lõpeks heitis ta puu alla rohule pikali ja püüdis huultega langevaid kirsse, mis paistsid kui kõige punasem merivaik ning lõhkesid omast küpsusest. Redelilt alla tulles oli Rumbert von Rehren kahvatu; ta vahtis järeljätmata kirsid verd Gerdruta huultel. Vastamisi seistes olid nad peaaegu ühepikkused, punerdava juukselised, pikakaelsed, sama tõugu mõlemad. Kirikumõisa aed oli niiske ja vaikne; sammaldand kirsipuu all suudlesid nad üksteist.

See sündis, nagu öeldud, lõikuskuul...“

Selles valit katkes paistab välja kõik Kallase iseloomulik. Kainus ja tõsidus lõpmata lihtsas lauses; päalegi asjalikud seletused aja ja tegelaste kohta. Ja ometigi ei taha mitte, et see teisiti oleks väljendat.

Siis veel, siin kõneldakse õieti võõrsilt, Saksast tulnud inimestest, ja ometigi on see lõpmatu kodune. Vaadatagu siin, milles seisab omapärasus, rahvuslikumgi joon, mitte, et tegelased oleksid kõik eestlased ja rahvus esimesel kohal manguva tarvena, vaid rahva omapära väljendub ka kirjan-

duse laadis, kirjaniku enese isikus, kuidas tema jutustab ja tunneb. Loodus selles katkes on meile võõras ja näib nagu Balti E. Keiserling'i novellide idülliloodusena, isikud on teist tõugu, aga väljendus ja tundmuse raskepärane käik on meilegi omandel. Ja seesamane Gerdruta Carponai pidi saama Saaremaa taudist langend rahvatõu uueks sigitajaks ainsa talupoja-nooremehe kaudu, kes katkust oli pääsnud.

Näib, et võimine ka mingi rahva vaimule omaseid jooni kõlama panna Soome kirjaniku kaudu on õnnelik meile. Ma tõin kõige kaugema näituse sellest, et selgitada rahvapärasuse omadusi. Kuid novellid „Üks armastuselugu“ ja iseäranis raamatu tiitlinime kandev novell „Võõras veri“, mida pean paremaks päälle tsiteeritu novelli, käsivad meie kodumaa tõupärast naist ja ilmutavad teat mõõdul kristalliseerit omadusi. Meie tunneme neid jutte lugedes osalt vana verd üleskeevat, mis meil veel täiesti segunenud ei ole, ja usume endidki nagu osalt leidvat selles vaimus.

Aino Kallase novellide teine pälväärtus on nende kunstiline ühtlus. Ütleme, neis on mõnedes romantilist-heroilist, nagu on see kohanegi osalt ajaloolise mineviku kujutluse puhul; romantilist-realistist, mis Kallase juures aga kõige kunstipärasemalt ja ühtlasemalt ilmub, nagu meil harva kunagi; kõige päält aga naiselist-tundelist, mis ei häbene avaldumast, kuna ta saab kantud ja seletet õigest kunsti-instinktist, mis viib enesega lugija kaasa, nagu iga puhastverd kunstitöö, kord heroilisse, kord reaalsemasse, kuid alati hell-traagilisse tundesse. Kui kunstiline vorm on kirjanikule täitsa tema oma; mitte otsimine tema järele, vaid tarve olla seesugune, ning see tarve on kõikides punktides kokkukõlas isiklikkude omapärasuse kalduvustega, ühesõnaga, kui on leitud oma väljendusviis, nagu näeme seda Kallasel, — siis on teretulnud iga kirjandusliik kui niisugune ja ta kannab siis üleval oma juhtijat. Tema see ongi see pegasus.

Ado Kalamees.

TEATER JA KUNST

Meie teatrielu ja Vanemuine.

J. Pert.

Aeg on alati muutlik, kuigi teatavad ajajärgud alludes ajavaimule kindla meelsuse ja värvingu omavad. Siit kujunevad eluavaldus ja kunstis moed, voolud ja koolid, mis omades üldise laadi, omavad ka kohe traditsioonilise ilme ja vastollu satuvad järgneva uue aja kui ka selle vaimuga. Nii jääb igaveseks lahkeli eilse ja tänase, vanade ja noorte, traditsiooni ja uudsuse vahel.

Üheks expressionismi, kui modern kunstivoolu, saavutuseks (eriti Saksamaal) on kunsti alusmõistete ja sihte teoreetiline ümberhindamine, uute äramääramine ja nende tegelik propageerimine.

Teater võib kahes avaldusvormis ilmuda: olla elu kujutaja, peegel: et nii oli ja nii on, ehk teatri tehniliste võtete ja kirjutud raamatu abil tõlgitseda näitleja elumisi, taotledes puhastunde avaldusi mis vahenditult kuulaja hinge voolaks.

Need on kaks äärmust kirjandus-koolide järele: realism ja expressionism.

Et viimane tuletis esteetiliselt õigem ja kõrgem, on väljaspool kahtlust. Raske on aga seda teostada, sest siin on raskuspunkt ainuüksi näitlejasse üle viidud ja nõuab suuri andelisi eeldusi.

Nii kestab käärimine Saksamaal teatri elus puht ideeliste tulemuste järeldusina, Venes esines aga revolutsiooniline ümberloomisvaim isegi Stanislavsky Moskva kunsti teatri vastu.

Meie teater, nagu kultuurelugi, on võrsund võõrastelt eeskujudelt õppides ja neile toetudes. Meil puuduvad oma Reinhart'id, Stanislavsky'd, kuid meie teatrile pole nad võõrad. Võib kinnitada, meil jätkub tahtmist ja julgust kokkukõlastada teatrit selle ala hilisemate ja kõrgemate saavutustega.

Kui viibib kogu meie praegune loovkunsti elu mingis ummikus — siis on eesti teater ja artist just viimaste aastatega võrratumaid edusamme teind.

Et kuidagi kogu meie teatri elu iseloomustada, tähistaksin selles kolm ilmsemat momenti: Kõige ees expressionistlik tendents, P. Sepp'a ja E. Vilmer'i lavastusil: Hommikuteater ja Draamastudio. Olemusliselt baseeriv see impressionistlik-sümbolistlik lüürika pääl, mis meeleolulises miljööös nüansirikkal tõlgitsemisel ülevaid kujusid on annud (E. Wilmer). Siia on alles hilisemal ajal liitunud kosmilis-expressionistlik tunde tõlgitsemine, kuigi see veel katselist laadi ilmutab.

Teiseks tähistan sulavdramaatilise käsitluse, kalduv pateetikasse, nagu seda Estoonia edustab H. Lauteri, P. Pinna ja teiste juhatusil, ka Draamateater ohverdab osa oma repertuaarist siia. See moment on praegu meie päälinna teatri avalduse põhitooniks.

Kolmas liik haaraks ümber kogu ülejäänud teatraalsed avaldused ilma kindlama ideelis-koolilise suunata, kus püüdk langed käesolevate võimalustega tüki äramängimise pääle. Kus teater publikumist ärarippuv, püüab selle arusaamisele võimalikult vastu tulla, seda lõbustada ja kergetid vaheldusi pakkuda.

Siia kuuluks Vanemuine.

Vanemuisele on valusaid etteheiteid tehtud, mis ka suurelt osalt õigustatud. Vanemuine, kui teatav kunsti allikas, on viimase ajani jäänd Tartule võõraks, sisult ideetuks, kunsti tasapinnalt nõrgaks.

Arvan, Tartu on ise selles ka süüdi.

Mõtlen kõige päält ebaküpset teatri kriitikat „Postimehes“, millele kõik hää, mis antakse. Teatri juhatus võib näidendi valikuis eksida, näitleja käest ei saa teoreetilist hindamist nõuda. Siin vajab ta kaasabi avalikult arvamiselt ja kahjuks pole „Postimees“ suutnud siin aja kõrgusel seista.

Mäletan, kui aastate eest K. Menning, kelle juhatusel Vanemuine klassilisele hiilgusele tõusis, Päevalehes Estooniast arvustas. Kunagi ei puudund etteheited näitejuhtele ega näitlejale.

Kuidas seletada nähtust, et Vanemuises, õigem Postimehes, üks töö hästi läbi lööb, Tallinnas aga korrapäält halastamatult läbi kukub?

Ka publikum ei võimalda kord allalangend teatrile vajavat abi.

Tartul on kaks palet: üks akadeemiliselt üleolev tark, väljaspool aegu ja ruume, teine — alaline Tartu väikekodanik — eelmise karrikatuur. Ta on mõndagi kuulnud ja näinud, akadeemilisi nägusid, nende toimimisi, kuid ta pole neid mõistnud. Aga kõik püüab ta järel teha.

Kumma järele Vanemuine enese hääldab?

Siin kõnelevad võimised vahele ja määravad sihi.

Vanemuine algas alt, sentimentaal-operett lõbu nukra, teatraalse mänglemisega. Ta pole enam tühi. Kuid selle ilmekale Tartule on Vanemuine siiski tühi.

Loodame, et ajad ka siin muutuvad. Vanemuisele vaimukultuuri tsentris oleks iseäranis kõrgeid ülesandeid täita. Aga selleni on vaja palju tööd, kindlat kätt ja selgemat arusaamist ülesannete sisust.

Printsess Olala.

Sisult moodne jant suurlinnaliku õhkkonnaga, kohvikabaree vahel tantsimisega, kus pääle erootiliste stseenide ka kriminaalsed ei puudu, kuulub printsess Olala selle ala keskpärasemate hulka. Mis teda aga silmapilgul vaadeldavaks teeb, on moodsa seltskonna erootilis-meelsuse lavastus.

Kahtlemata annab Vanemuine selle opereti lavastamisega tunnistuse oma sitkest tahtest, kuigi näitlei-personaal ei võimalda selle töö küllaldast ettekandmist.

Kõige päält orkester on nõrk ja kõneldakse liig tasa. Eestkätt peab valjuma diktsiooni pääle rõhku pandama. Ka kohati üleliia karrikeerimist ei taha nimetamata jätta. Rohkem mängu, kui osade maha mängimist.

Osalistest: nimiõsas pr. E. Pöder-Roht ja vastumängija R. Jõks andsid koos mõndagi meeldivat. Pöder-Roht'il on eeldusi operetti mängijaks, kuigi häälematerjal nõrk on. Olala kerglase osa mängis ta kohati liig pääliskaudselt läbi. Jõks'ist võiks Vanemuisele parem dramaatiline jõud välja arneda, kui selleks püüvist ja kooli leidub.

Balti riikide üliõpilaskondade konverents.

Juba läinud aastal oli mõte liikumas lähemat kontakti luua Balti riikide üliõpilaskondade vahel (v. „Üliõpilasleht“ nr. 1 1922 „Akadeemiline Baltiliit“ R. Ö.). Eelmisel edustusel ei jatkunud aega konverentsi küsimusega tegemist teha, nüüd on aga välisloimkond küsimuse päevakorda võtnud ja konverentsi kokkukutsumise jaatavalt otsustanud. Konverentsi aeg ei ole veel kindel, kuid arvatavasti 10. ja 11. aprill s. a. Kahel järgmisel päeval on meil ka kaugemalt külalisi oodata — Hollandist. Grupp Hollandi üliõpilasi (12 inimest) korraldab pikema kontsert-ringreisu läbi Euroopa riikide ja esineb ka Tartus ja Tallinnas. 12. aprillil on kontsert Vanemuises ja järgmisel õhtul säälsamas teine kontsert, kuid veidi kergema sisuga. Seda õhtut kavatseb välisloimkond lõpetada akadeemilise balliga, mis oleks ühtlasi ka konverentsi töö lõpuks.

Välisloimkond on konverentsi töökava üksikasjalisele väljatöötamisele asunud. Päevakord on kokku seatud, mis

peale muu järgmist sisaldab: Kontakti loomine Balti riikide üliõpilaskondade vahel: a) õpevahendite muretsemine; b) üliõpilaste vahetamine ja ekskursioonid; c) passide ja viisade korraldamine; d) vastastikune alaline informatsioon; e) sportlised ettevõtted; f) alalise keskbüroo moodustamine.

Kontakt Lääne-Euroopaga: a) C./E-sse puutuvad küsimused; b) teised rahvusvahelised üliõpilasliidud; c) välisilma informeerimine Balti riikide oludest; d) ülikoolide ja atestaatide tunnustamine ja e) õpevahendite muretsemine.

Kõigi nende küsimuste üksikasjaliseks läbitöötamiseks ja ettepanekute tegemiseks on välisloimkonna poolt moodustatud komisjonid, millede tööst ka mõnda ülikooli õppejõudu on kavatsetud osa võtma paluda.

Edustus peab küsimuse kohta seisukoha võtma ja kui asi ka sääll jaatavalt otsustatud, siis esineb välisloimkond kohe naaberriikide üliõpilaskondade juures vastava ettepanekuga. Ka päevakord ja töökava saadetakse kohe välja, et kõigil võimalik oleks sellega tutvuneda ja kui tarvis, täiendusi ja parandusi teha.

Konverents on kavatsetud kahe päeva jooksul ära pidada. Esimene plenaarkoosolek oleks rohkem pidulikkulaadi, kuna tõsine töö alles komisjonides algaks. Üldisel koosolekul esinetakse vaid referaatidega teatud küsimuste üle ja korraldatakse valimisi komisjonidesse. Järgmise päeva plenaarkoosolekul kuulatakse komisjonide aruanded ja võetakse vastu komisjonide (või üksikute delegatsioonide) poolt väljatöötatud resolutsioonid. Läbirääkimised plenaarkoosolekul oleks üldjoonelised, sest üksikasjaline arutamine venitaks koosoleku pikaks ja tööga ei saadaks õigel ajal valmis.

Keeleküsimus võib töös pisut raskusi teha, kuid häähtamise juures on võimalus ka sellest üle saada.

Et eeltoodud töökavas mõne küsimuse lahendamine hädapärastel tarvilik, on selge. Nimetada võiks kas või õpevahendite küsimust, mis meile kõigile nii valusalt tunda ja arvatavasti ei ole olukord palju parem ka naabrite juures. Ühiselt võiks nii mõndagi ette võtta, kuna üksikult on seisukord lootusetu kurb. Kirjastamiseks puudub meil võimalus, sest raamatu tarvitajaid on vähe. Ja peaks ka kirjastatama, siis on raamatu hind nii suur, et käib üliõpilasele üle jõu. Ühiselt oleks aga ka kirjastamine palju hõlpsam ja raamat oleks kõigile kättesaadav.

Ka väljamaa informeerimine meie õppeoludest ja koolidest oleks ühiselt hõlbus. Meie koolide ja ülikoolide tunnustamine väljamail on juhuse asi. Soovib meie ülikooli lõpetaja väljamaa ülikoolis haridustööd jatkata, siis võetakse arvesse ainult küpsustunnistus ja meie cand. math. ja cand. hist. on tühised sõnakõlksud.

Tuleb jällegi esineda ühise ettepanekuga ja kahtlemata annab see tagajärgi.

Ka meie endi vastastikune informatsioon ja külas käigud on ülitähtis küsimus. Otse häbistav on, et meie omi naabrid, omi liitlasi nii äärmiselt vähe tunneme. Meil on udune ettekujutus Soome üliõpilaskonnast, mis aga teevad meie naabrid meist lõunapool, seda ei tea meie pea sugugi. Isegi nende arvu ei tea meie, rääkimata nende organiseerimisest või muist eluavaldisust. Pariisist, Berliinist, Hollandist kirjutatakse meile vahel, muu seas meie lähimate naabrite üksikutest sammudest ja teguviisist, ja

see on ka kõik, mis meie neist teame. Ei saa kuidagi tõendada, et see normaalne oleks.

Ajalooliselt kui ka poliitiliselt on Balti riigid üks-teisega seotud, käsikäes peab käima ka akadeemiline pere. Meil tuleb ühiselt võidelda ja selleks peame meie üksteist tundma.

Eelolev konverents on esimene katse üliõpilaskondade lähenemises. Siin selgub, kas on pind valmis, et ühist tööd teha. Vähe on meil aega tööks ja kahtlemata kannatab selle all konverentsi produktiivsus, kuid meie loeme konverentsi töö täidetuks, kui meie vaid kokku tuleme ja üldjoonteks tulevase töö ära märgime. Tähtis on tööle tõuget anda ja selleks tõukeks peab olema eelolev konverents.

Rich. Övel.

Eesti Karskusliidu stipendiumite määrustik.

1. E. K-l stipendiumite ülesanne on ette valmistada kõrgema haridusega karskustegelasi.

2. Eesti Karskusliidu stipendiaatideks võib vastu võtta üliõpilasi, kelle õpiakaks arstiteadus, või usuteadus, ehk peaaimeks majandus-teadus või pedagoogika, kes endi õpitöös nimetatud aladel erilist tähelepanu tahavad pöörata karskusküsimusega tutvumisele päle ja ka see juures õppimise jätkamiseks ainelist toetust vajavad.

Märkus: Erakorralisil juhtumisel on erandid lubatud.

3. Stipendium määratakse Karskusliidu keskoimkonna poolt kas teatud ajaks või ilma tähtaja kindlaks määramata. Ilma tähtajata stipendiumid tulevad iga kalendri aasta algul ümbermääramiseks, kusjuures endistel stipendiaatidel eesõigus on stipendiumi edasisaamiseks. Vabad stipendiumid kuulutab Karskusliit kohalikkudes ajalehtedes ja „Üliõpilaslehes“ iga aasta algul välja ja määrab tähtaja, mille jooksul tulevad palved sisse anda. Palvele tuleb juure lisada õppeplaan, teated senisest edasijõudmisest ülikooli õppetöös ja teated vanemate (kui neist majandusliselt rippumata, siis enese) majanduslisest seisukorrast.

4. Stipendiumi täismääraks on 4000 mk. kuus. Oma äranägemisel võib Karskusliit määrata kas terve stipendiumi või osa sellest. Stipendiumiteks väljaantava summa ülemäär määratakse iga aasta Karskusliidu eelarves kindlaks.

5. Stipendiumi võivad saada arstiteaduse üliõpilased maksimaalselt 6 ja teised maksimaalselt 4 aasta jooksul.

6. Stipendium maksetakse välja iga kuu.

7. Stipendiaat on kohustatud stipendiumi saamise kui ka päle selle Karskusliiduga seotud ajal täiskarskust pidama, s. o. keelduma jookidest, mis sisaldavad üle 2 $\frac{1}{2}$ % alkoholi.

8. Stipendiaat on kohustatud 3 kuu jooksul stipendiaadiks võtmisest alates sooritama keskmise astme ja hiljemalt päle õppetöö lõpetamist aasta jooksul ülema astme karskuseksami.

9. Oma edasijõudmise tõenduseks on stipendiaat kohustatud: a) iga õppeaasta lõpul (kaks semestrit) oma töö tagajärgede kohta kirjaliku aruande Karskusliidule saatma; b) hiljemalt 1 aasta jooksul päle õppetöö lõpetamist valmistama karskussisulise kirjatöö oma erialalt, mis peegeldaks ta võimisi ja teadmisi karskusalal.

10. Tasuks stipendiumi eest on stipendiaat kohustatud: a) stipendiumi saamise ajal 200 töötundi aastas tasuta Karskusliidu teenistuses olema, Karskusliidu juhatusse kokku leppides valitud tööalal, seejuures alludes kõigile Karskusliidu ametnikkude kohta käivale määrusile; b) päle õppimise lõpetamise, kas 1) sama palju aastaid, kui palju stipendiumi saanud, harilikku palgaga Karskusliidu teenistuses olema, viimase poolt määratud kohal võimalikult erialal, või 2) hiljemalt 10 aasta jooksul õppetöö lõpust arvates palka saamata tööga tasuma 1/3 stipendiumi summast, tööala valides kokkuleppel Karskusliiduga; või 3) stipendiumi

rahas tagasi maksma 10 a. jooksul õppimise lõpetamisest arvates.

Märkus 1: Kui Karskusliit stipendiaadile vastavat kohta ei leia või stipendiaat mõjuvaid põhjusil kohta vastu võtta ei soovi, tuleb stipendiaadil oma kohustused tasuda kas punkt 2 või 3 ettenähtud moel;

Märkus 2: Ülemal tähendatud kohustused on mõeldud täiemääralise stipendiumi kohta. Osalise stipendiumi kohta tulevad kohustused proportsionaalselt stipendiumi osale täita.

Märkus 3: Stipendiumi tasumiseks on erikokkulepped võimalikud.

11. Stipendiaadid kirjutavad alla sellekohase lepingu Karskusliiduga.

12. Kui stipendiaat allakirjutatud lepingut rikub, võib Karskusliit temalt stipendiumi maksmise ühe kuulise ette-teatamisega katkestada, kus juures stipendiaat on kohustatud senni saadud stipendiumi kahe aasta jooksul stipendiumi maksmise lõpetamise päevast alates tagasi maksma.

Märkus: Peale eelolevate stipendiumite on võimalik erakorralisi ajutisi stipendiumisi määrata, eriliste ülesannete täitmiseks, mis tingimised iga kord eriliselt kindlaks määratakse.

Stipendiumi saada soovijad palutakse end kirjalikult üles anda kuni 20. märtsini 1923. a. Eesti Karskusliitu Tartus, Jakobi tän. 8.

Määrustikus mainitud kava, kui ka eksamite kava on ilmunud „Tulev Eesti“ nr. 2, 1923.

Üliõpilaste vahetamine ja külaskäigud üksikute maade vahel.

Läinud kevadel Leipzigi peetud rahvusvahelisel üliõpilaskondade korrespondentsbüroode konverentsil tehti Inglise üliõpilaskonna eestajatele kohuseks teiste rahvuste üliõpilaskondadele esineda kavaga, kuidas ja mis tingimistel oleks võimalik soodsustada üliõpilastele väheste kogudega võõral maal käimist, et nende keelte õppimist kergendada, võimaldada kõigi maade akadeemiliste perede vaimlist lähenemist, sõbraliku vahekorra ning täieliku üksteisest arusaamise loomist.

Kava, mis neid sihte osaltki võimaldaks teostada, on nüüd Inglise üliõpilaskonna poolt välja töötatud ja teiste maade üliõpilaskondadele kätte saadetud. Selle kava järele võimalduvad külaskäigud väljamaale „au pair“ tingimustel, s. o. üliõpilane paigutatakse perekonda, kus talle (rahalise) tasuta korter ja ülespidamine antakse; vastutasuks selle eest kas kohustub külästav üliõpilane selle perekonna liigetele õpetama oma erakeelt ehk mõnda muud ainet, või avaneb vastuvõtjale perekonnale võimalus kedagi omalt poolt teisele maale saata samadel tingimistel. Kõik kulud, mis reisivat väljamaale tingitud, jäävad üliõpilase enese kanda, kuid vastavad üliõpilaskonnad astuvad valitsuse ees selleks samme, et sissesõidu luba ja alandatud hinnaga sõitu oma riigi teedel kindlustada. Sarnased külaskäigud on ette nähtud peajasjalikult õppevaheaegadel.

Üliõpilaste vastastikust vahetamist ja külaskäike tuleb edendada kõigi maadega. Kõne all oleva korralduse juures on seda nii võimalik maal arendada, et sellest osa võivad võtta üliõpilased kõige suuremal määral, ilma et nende varandusline seisukord või vastava maa olud võimatuid takistusi ette veeretaks. Kuid see on võimalik ainult meie seltskonna laialisemal huvil ja vastutulekul.

Meie seltskond võtab siia tulevad väljamaa üliõpilased vastu, sellega avades meie üliõpilastele väljamaale pääsemise. Vastuvõtjateks võivad olla nii hästi perekonnad kui ka organisatsioonid. Perekonnad, kes huvitatud on, et oma liikmeid väljamaale vastukäigule saata, peaks endid kõige esimeses jões üles andma. Perekonnad, kellel

võimalus on väljamaa õpilast mõneks ajaks vastu võtta, kuid kellel oma liikmetest kedagi vastu saata ei ole, võivad vastusaatmiseks kas kedagi oma äranägemise järele välis-
toimkonnale ette panna, või välistoimkonna hooleks jätta.

Üliõpilasorganisatsioonid peaks hoolt kandma, et kas organisatsiooni enese või vilistlaste juures vastu võtta teatud arv väljamaa üliõpilasi. Sellega avaneb organisatsioonidele võimalus omi liikmeid suuremal arvul väljamaale saata.

Kõigile, kes esimestena ehk suuremal arvul väljamaa üliõpilasi vastu võtnud, reserveeritakse vastusaatmise võimalus eestkätt.

Vastuvõtjateks võivad olla ka üksikud üliõpilased ise, kui nad väljamaa üliõpilasele siin korteri ja ülespidamise annavad. See oleks kohane vahetuseks üliõpilastega kõigi valuuta mailt.

Üliõpilaste eneste hooleks jääb samme astuda oma organisatsiooni, oma vilistlaste ja teiste perekondade juures, et seal väljamaa üliõpilaste vastuvõtmisega omale vastukäigu võimalust muretseda.

Selle kava teostamisel on tegelikkude sammudeni jõutud Saksamaa suhtes. Eesti üliõpilaskonna juhatus ning Saksa üliõpilaskonna välistoimkonna vahel on sarnane „au pair“ külaskäigu leping juba sõlmimisel.

Esialt oli kavatsus, et Saksamaa üliõpilased tuleksid meile 25. märtsist kuni 28. aprillini s. a. Et aga ettevalmistustega selleks ajaks lõpule ei jõutud, on see edasi lükatud sügiseks 6. augustist kuni 19. septembrini. Meie üliõpilased võiksid suuremal arvul vastuvõtmist leida Saksamaal 15. juulist kuni 18. augustini.

Samal ajal on aga ka korraldatud alaline üksikvahetus meie ja Saksamaa üliõpilaste vahel. Sooviavaldused sõiduks kui ka kutsed teataks kohe teisele maale, nii et ka õpetöö ajal vahetust võib ette võtta.

Küllakutsumise sooviavaldusi palub Tartu üliõpilaskonna välistoimkond võimalikult peatselt — Saksamaa üliõpilaste küllakutsed suuremal arvul 1. juuliks s. a. — välistoimkonnale Tartu, Hetseli t. 1, ära saata.

Küllakutsujail tuleb täita „kutseleht“, mis välistoimkond soovijaile kätte saadab. Küsimuslehel nõutavad teated võivad ka harilikus kirjas edasi antud saada.

Ühtlasi palub üliõpilaskonna välistoimkond kõiki üliõpilasi, kes ülemal selgitatud korralduse järele suveks väljamaale sõita soovivad, sellest aegsasti välistoimkonnale teatada, täites vastava „sooviavalduslehe“. Üldküllakäigu aeg Saksamaale oleks 15. juulist kuni 18. augustini s. a. Eesti üliõpilaskonna välistoimkond.

Soome-Eesti üliõpilasklubi „Kalevala“ õhtu.

27. II. korraldas siinne Soome-Eesti üliõpilasklubi Soome rahvaepose „Kalevala“ aastapäeva puhul „Kalevala“ õhtu, mis nii osavõtjate rohke arvul kui ka ettekannete sisukuse ja huvituse suhtes hästi õnnestas.

Prof. Eisen kõneles lähemalt „Kalevala“ tekkinisloost, peatades eriti „Väinämöise“ isiku ja tähenduse juures.

Proua Hilja Kettunen kandis huvirikkas referaadis ette „Kalevala“ suuri mõjuavaldusi Soome kunsti ja kirjanduse peale.

Dr. J. Manninen iseloomustas rõõmu ja kurbuse momente „Kalevalas“, leides seal kurblikke toone suures ülekaalus rõõmsaist motiividest.

Lõpuks järgnes ühine teelaud, kus prl. Häkkinen vahepalana deklamatsiooniga „Kalevalast“ esines.

Ettekannete vahel kandis üliõp. Puusild, Tökke ja Maasing muusikapalasi ette.

Ülikooli teated.

Proi. A. R. Cederbergi algatusel on meie välisministeeriumi toetusel Rootsi kuninglikus riigiarhiivis fotografeeritud ja ülikoolile annetatud rootsiaegse Tartu ülikooli esimene põhikiri 1689. a. (Constitutiones Academiae Dorpatensis).

stud. chem. Marie Ilves on mat. loodusteaduskonna keemia osakonna lõpetanud magistri astmega.

Organisatsioonide teated.

Virumaa Üliõpilaskogu pöördus kõigi akadeemilise haridusega virulaste poole järgmise üleskutsega:

Muutund olukorrad meie rahvuslikus elus esitasid ka meie üliõpilaskonnale teistsugused ülesanded. Pääle kulturi-
töö oma organisatsiooni kitsas ringis säeti üles laiaulatus-
lised üldkultuurilised eesmärgid. Oli tarvis aktiivselt tege-
vusse astuda üldise kultuurilise tasapinna tõstmiseks. Samuti
tõusis möödapääsemata vajaduseks oma kodumaa põhjalik
tundmaõppimine ning igakülgne teaduslik uurimine. Ühe
sõnaga, tuli organisatsiooni teoretiseerivast ohkkonnast
astuda tegelikku ellu oma ideede praktilisele teostamisele.

Sarnaste eestkätt praktiliste ülesannete jälgimiseks osutus
aga alus, millisel olid loodud meie sennised üliõpilasorga-
nisatsioonid, ebasoodsaks. Tuli otsida uusi organiseerimis-
vorme, mis võimaldaks liigel koostöötamise ka õpetöö
vaheajal.

Sarnased otsingud viisid meid Virumaa üliõpilaskogu
loomiselle.

Virumaa üliõpilaskogu tahab koondada (ja ongi juba
koondand) kõiki üliõpilasi-virulasi, nii organiseeritud kui
organiseerimatuid, igasuguste organisatsiooniliste vahede
pääle vaatamata.

Oma tähtsamaks ülesandeks seab Vir. Ü. kultuurpro-
paganda. Virumaa üliõpilaskogu tahab kõige jõuga selleks
kaasa aidata, et laiemates rahvakihtides huvi teaduse, kir-
janduse ja teiste kultuuriavalduste vastu tõsta.

Selle tähtsa kultuurilise ülesande teostamisele asudes
vajab Vir. Ü-k. nii vaimlist kui ainelist toetust kõikide
avaliku elu tegelaste poolt.

Toimetuse märkus: Loodame lähemas tulevikus
selle küsimuse juures pikemalt peatuda.

Teated väljamaalt.

Rahvaharidustöö toetamine on m. s. Soome üliõpilas-
organisatsioonide traditsiooniline tööala ja Soome haridus-
ajalugu võib tuua palju näitusi selle tagajärgedest. Väga
paljud hariduslikud üritused on saand algatuse üliõpilasilt.
M. s. on nüüd jälle 29. I. s. a. Põhja-Põhjamaa Osakond (vastab
meie maakonnakogusid) otsustand võimalikult juba eeloleval
kevadepäeval asutada 2 rahvaulikooli Põhja-Põhjamaale Sodan-
küllä ja Kuolajärvele ja seks koguda raha ja leida kohased
jõud. See on muidugi suur ülesanne, aga Osakond loodab
saada seltskonnalt abi ja isegi muuta need rahvaulikoolid
alaliseks samuti, nagu samal teel varemalt Osakonna poolt
ellu kutsut Kuusamo rahvaulikool alaliseks muutus.

Klassilise hariduse nõudmine Prantsusmaal. Uue
õpiaasta algades on märgatav Prantsuse kõrgemais kooles
suurendand tung humanistilistesse õpeasutustesse. See on
oleb osalt sellest, et praegune tehnika õppijate suur arv uusi
juuretulijaid ära kohutab tehnilistesse õpeasutustesse astu-
mast ja neid peaaesjalikult juhib humanistiliste teaduste
harrastusele ülikoolides. Humanistse ja realistse hariduse
küsimus seisab praegu teravalt päevakorras mitte ainult
pädagoogilistes ringkondades, koosolekuil ning vastavas aja-
kirjanduses, vaid on põhjust andnud elavaks väeluseks
isegi Prantsuse parlamendis käesoleva aasta algul.

Saksa teaduse hädanõukogu. 15. nov. istangul l. a. käsitas riigikoguliige prof. Dr. Schreiber Saksa riigikogus saksa teaduse praegust katastroofilist seisukorda. Raamatukogudel ning laboratooriumidel puuduvad võimalused muretseda hädatarvilisematki kodumaa teaduslist kirjandust. Väljamaise kirjanduse muretsemise pääle ei ole üldse mitte mõelda. Teaduslised uurimisreisid on võimatuks muutnud. Vähemalt sama suured on hädaohud, mis ähvardavad saksa teadust seeläbi, et väärtuslist haritlaskasvu enam võimalik pole loota. Kõik abi, mida kultuurministeerium assistentkohtade, õpeloengute ning stipendiumite näol on püüdnud anda, ei jätku. Kõik edaspidised üritused hädanõukogu poolt, mis kujutab enesest koondust kõigi saksa teadust üleväljpidavaist ja arendavaist ringkondest, on võimalikud ainult siis, kui riigi toetuse kõrval ka eratoetus suuremal määral abiks tuleb. Samalaadiline teaduse hädanõukogule oleks organiseerit ka saksa kunsti hädaabi.

Soome „Ylioppilaslehti“ teeb juttu, et Soome Kansallis-teatteri (Rahvusteater), kellelt leht seni prii pileti oli saanud etendustele, läinud aprillikuul prii läbikäigu „Ylioppilaslehtelt“ ära võtnud, sest et teater mitte rahule ei olnud jäänud lehe arvustustega, mis tihti kaunis nõudlikud olnud.

Kirjavastused.

Tallinna tehnikumi „Ü“ toimkond. Saime teie käsikirja. Avaldame järgmistes numbrites. Täname.

Naisüliõpilane. Teie artikkel „Vastastikkudest suhteist“ liig terav ja põhjendamatu. Ega see kohvik „Linda“ kõige kurja juur olegi.

Vastutav toimetaja: Richard Janno.

Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

Uuema aja nõuetele vastavalt korraldatud

Eeskujulik juuksetööstuse äri

Raatuse platsil Rütitli tän. 2.

Daamide, herrade ja teaatri Coifeur ateljeed.

Cosmetika kabinett näo ja juukse eest hoolitsemine sellekohaste apparatide abil. Manicur, Bedicur Schampoing. Suur kogu maski ja teaatri parukaid välja üürimiseks. Leicher näo värvid. Eeskujulik desinfectsion. Äris töötavad sise- ja väljamaa esimese järgu tööjõud.

Jootraha ei võeta.

Austusega **J. Luksep.**

Ärid ja ettevõtjad!
Kuulutage „Üliõpilaslehes“.

Osa-Ühisuse
„LINDA“
kohvik

Suurturg 2 Suurturg 2

Eesti seltskonna
parem kohtamispaik

Alati saadaval kõiksugu kondiitri saadusi

Tellimised täidetakse korralikult

Eriasutus keemiliseks pesemiseks, puhastamiseks ja riiete värvimiseks Tartus

„PROGRESS“ asutatud 1909. a.

Riia tän. 10 ja Pihkva tän. 13—15.

I. hõbeauraha
Liivi näitusel.

Hõbeauraha
Eesti näitusel.

Keemiliselt puhastatakse:

Meeste- ja naisterahva riideid, villaseid ja siidist naisterahva riideid rikkalikude ilustustega, lahutatud ja lahutamata olekus, pitse, väljaõmblusi, näputöid, glasee kindaid, vaipe, põrandavaipe, voodieesriideid, mööbli ja plüüshi katteid, terveid mööbli garnituure ja kõiksugu nahku, kasukaid ning kübara jaanalinnusulgi. **Kardinate pesemine.**

Üliõpilastele

puhastatakse keemiliselt:

Mütse kliirelt — 24 tunni jooksul. **Riideid** 2—4 päeva jooksul.

Värvitakse: Uusi ja kantuid mees- ja naisterahva riideid, siidi, plüüshi, villaseid, kõikides nüansides, villu ja terveid mööbli garnituure, nahk-glasee kindaid, jaanalinnusulgi, kasukaid j. n. e. kõikides värvides.

Võetakse vastu: Kodukoetud riiet värvimiseks; vanutamise, pressimine, shäärimine, dekateerimine ja appe-teerimine.

Töö täiesti korralik ja hinnad mõõdukad. Tööstust juhib kauaaegne vilunud asjatundja, kes 8-sas kultuurriigis kõige paremate tagajärgedega töötanud.

Vastuvõtmise koht: Riia tän. 10 ja tööstus: Pihkva tän. 13—15.

Iga üliõpilase kohus
on tellida oma häälekandjat
„Üliõpilaslehte“
ja toetada teda kaastöoga!

Wiini kondiitriäri

Jaani tän. 7 (tel. 610)

I. järgu kohvik.

Suur valik

dessertkooke, shokolaadi,
komppekka ja igasuguseid
üllatusi. Tellimised tortide
ja kringlite peale täidetakse
igal ajal korralikult.

Spetsiaal-tubakakauplus

S. SACK

Küüni tän. 6.

Kõigi vabrikute

Tubakat ja Tubakasaadusi.

Kodu ja väljamaa

Sigarid ja Sigarillod.

Kõige suurem ladu Eestis

Brèyère-Piipe

Pitse-Mundstücke

ja kõigesugust suitsetamise **abinõusid.**

Mängukaarta. □ Taskunuge.

R. Jakobson

Tartus, Uueturu tän. 8.

Soovitab suures väljavalikus

eht Inglis pesu,
sametist üldmütsa,

400—500 marka;

Inglis spordimütsa,
Inglis wilt- ja velour-
kaabusid,

eht Loden kaabusid ja

kõiksugu krae nahka.

Hinnad mõõdukad.

Aupaklikult **R. JAKOBSON.**

Üliõpilasleht

ilmub kaks korda kuus, igal 1-sel ja
15-ndal kuupäeval.

Tellimise hind:

Käesoleva semestri peale (7 nrit) Mrk. 140.—
Üksiku numbrilise hind . . . . . Mrk. 20.—

Toimetuse asukoht:

„Ühiselumaja“ Hetseli tänav 1, tuba 12.

Kuulutuste hind:

Lhk. teksti ees . . . . . Mrk. 3000.—
„ tekstis . . . . . Mrk. 4000.—
„ teksti taga . . . . . Mrk. 2000.—

Toimetuse kõnetunnid:

Iga kesknädal ja laupäev kella 2—3.